

LBRIS

We know
books

**Percival
Everett**

JAMES

Traducere din limba engleză și note
BOGDAN PERDIVARĂ

LITERA
București

CAIETUL LUI
DANIEL DECATUR EMMETT

*Aseară, cân' intrai în târg
Văzui că toți fugea cu sârg
Și lumea tot țipa: Ferea,
Sosi Dan Tucker, îi belea.
Moș Dan Tucker, nu-i pricină
Îi târziu să mânci de cină.*

*Oaea și porcu' pe câmp se primbla
Și oaea zise: Ce te târâi așea?
Ține-ți botu', oae, ori ești căpiată
Dacă vrei să scapi cu fața curată.
Moș Dan Tucker, nu-i pricină
Îi târziu să mânci de cină.*

*Am aci cu mine și custura mea
De la târg luată, mă costă câtva.
Oaea farmă crupe, Tucker mărunțește
Te-oi trezi din somn cân' apa se-ncălzește.
Moș Dan Tucker, nu-i pricină
Îi târziu să mânci de cină.*

*Gaița de Tucker se tot zbuciuma
Să-și mântue sufletu', alta nu vroia*

Și-n bortă de șarpe se băga cu spor
Vipere scotea cu toț' puii lor.
Moș Dan Tucker, nu-i pricină
Îi târziu să mâncai de cină.

Mă dusei mai ieri pân' la adunare
Să-l ascult pe Tucker cum se roagă tare
În afar' de mine, se-mbătă tot roiu'
Și bătrânu' Tucker jucă țonțoroiu'.
Moș Dan Tucker, nu-i pricină
Îi târziu să mâncai de cină.

Negru' Zip

Mă dusei pe înserat ca să mă plimb nițel
Mă dusei pe înserat ca să mă plimb nițel
Mă dusei pe înserat ca să mă plimb nițel
Dădui nas în nas cu Negru' Zip, chiar el.
Negru' Zip, să știreați, îi om învățat
Negru' Zip, să știreați, îi om învățat
Și cântă la banjo în cârciumă-n sat.

Ai văzut vrodată găște înotând pe mare
Ai văzut vrodată găște înotând pe mare
Cum se mișcă ele, îi frumoase tare
Frumoase de pică, să chiorăsc de nu
Și cum face ele: ga-ga-ga, glu-glu.

De-aș fi io președinte-n Statele Unite
De-aș fi io președinte-n Statele Unite

De-aș fi io președinte-n Statele Unite
Aș suge numa' acadele și porțile-aș deschide
Care nu-mi pică bine, mandea le-ar zicea pas
Și fără multă vorbă le-aș trânti ușa-n nas.

Curcă-n pae

Cum mă umblam așa pe drum trudiț'
Cu faetonu' plin și tare osteniț'
Odată ce pocnii den bici și calu' naintaș
Se opinti în frâie nărăvaș.

(Refren)

Curcă-n pae, curcă-n fân și curcă-n prag
Io dănțuesc pe noapte și ziuica trag
Le tot sucesc și răsucesc, pun osu' la bătaie
Și cânt un vesel cânticel de-i zice Curcă-n paie

Când m-or trimis la vaci și nu știui io cum
În loc de vacă mulse mandea un țap de pe drum.
Un maimuțoi pe-o clae de pae s-așeza
Și den ochi, iac-așa, la soacră-sa făcea.

(Refren)

Curcă-n pae, curcă-n fân și curcă-n prag
Cu iapa ceea sură habar n-am ce să fac.
Le tot sucesc și răsucesc, pun osu' la bătaie
Și cânt un vesel cânticel de-i zice Curcă-n paie.

Tăunul

Când eream mai tânăr, obicei aveam
 Că pe stăpânu' la masă-l slujeam
 Îi dădeam să beie cân' sete-i venea
 Și-alungam tăunii cân' îl înțepa.

(Refren)

Jimmy stă și tândălește și lu' mandea nu îi pasă
 Jimmy stă și tândălește și lu' mandea nu îi pasă
 Jimmy stă și tândălește și lu' mandea nu îi pasă
 Că stăpânu' nu-i acasă.

Cân' ișea la călărie mai în fapt de seară
 Io cu târnu' de nuiete m-ațineam la scară
 Că poneiu' tare se mai speria
 De venea tăunii și îl înțepa.

(Refren)

Într-o zi, la călărie erea prin zăvoi
 Și de tăuni dădu, tăuni făcuț' roi
 Să-l muște unu' de țurloi s-a-ncercat
 Lua-te-ar Aghiută, tăune spurcat.

(Refren)

Poneiu-n sus și-n jos numa' se smuci
 Și pe stăpânu-n șanț cât colo-l azvârli.
 Muri stăpânu', și juriu' cumpătat
 Dădu verdict așa: tăunu-i vinovat.

(Refren)

L-a-ntins să hodinească sub poala la copac
 Și epitafu-l scrise și-i așeză la cap
 „Sub piatra asta acum să zac mă pun
 Of, vai și-amar de mine, ucis de un tăun“.

LBRIS

We know
books

PARTEA ÎNTÂI

CAPITOLUL 1

Nepricopsiții ăia mici se piteau acolo, în iarba înaltă. Luna nu era chiar plină, cu toate că străluccea, și le venea din spate, așa încât îi zăream limpede ca lumina zilei, deși era în toiul nopții. Licurici săgetau peste pânza de negreală. Așteptam la ușa domnișoarei Watson, hâțânând scândura unei trepte cu laba piciorului, știind că are să-mi ceară mâine să o dreg. Așteptam să-mi dea un coltuc din pâinea cu mălai pe care o făcuse după rețeta lui Sadie a mea. Așteptatul e o parte însemnată a vieții de sclav; aștepți și iarăși aștepți până ți se lungesc urechile. Aștepți poruncă. Aștepți de mâncare. Aștepți sfârșitul tuturor zilelor. Aștepți dreapta și meritata răsplată creștinească la capătul a tot și a toate.

Băieții cei albi, Huck și Tom, mă pândeau. Născocceau mai mereu, în joacă, vreo poveste în care eram ori răufăcător, ori pradă, însă negreșit jucăria lor. Se tot frăsuiiau prin bălării cu puricii, țânțarii și alte gângănii înțepătoare, dar de mine nu se apropi-au. Merită întotdeauna să le dai albilor ce vor, așa că am pășit în bătătură și am strigat în noapte.

– Care-i colea-n bezna ceea?

S-au foit neîndemânatici, cu zgomot. Băieții ăștia doi n-ar fi fost în stare să se furișeze nici pe lângă un orb, pe deasupra și surd, în vreme ce bubuia fanfara. Mai bine-mi pierdeam vremea cu numărutul de licurici decât să-mi bat capul cu ei.

– Crez că m-oi duce să-mi așez oasele bătrâne-n față pe verandă și să ciulesc urechea la gălăgie. Poa' să hie vrun drac împelițat. O să stau acilea pironit, unde-i la loc sigur.

M-am așezat pe treapta cea mai de sus și m-am sprijinit cu spinarea de stâlp. Eram obosit, așa că am închis ochii.

Băieții au început să-și șoptească în pripă, și îi auzeam lămurit, de ziceai că-s clopotul din biserică.

– O fi adormit, zici? a întrebat Huck.

– Așa crez. Am auzit că negroteii poa' să adoarmă așa, din senin, a zis Tom și a pocnit din degete.

– Șșșșș, a făcut Huck.

– Io zic să-l legăm burduf, a propus Tom. Să-l legăm colo, de stâlpul verandei unde-i proptit.

– Nu, a zis Huck. Dacă se scoală și face tărăboi? Și ar' să iasă la iveală că-s pe-afară și nu în pat, cum trebea.

– Așa-i. Da' știi ce? Mi-ar prinde bine niște lumânări. Gândesc să mă strecor la domnișoara Watson în bucătărie, să-mi fac rost.

– Și dacă-l trezești pe Jim?

– Nu trezesc io pe nimenea. Nici tunetu' nu scoală un negrotei adormit. Cum, nu știi? Nici tunetu', fulgeru' ori răgetu' de leu. Am auzit de unu' care-a dormit buștean pe cutremur.

– Cum zici că se simte cutremuru'? a întrebat Huck.

– Ca când te smucește din culcuș babacu-tău, în miez de noapte.

Băieții s-au furișat cu stângăcie, târându-se pe coate și genunchi și nu tocmai silențios peste scândurile scâncitoare ale verandei, pătrunzând apoi pe ușa batantă în bucătăria domnișoarei Watson. I-am auzit cum cotrobăie, cum deschid dulapuri și sertare. Am ținut ochii închiși și am ignorat un țânțar care îmi poposise pe braț.

– Gata, l-am auzit pe Tom. Numa' trei să iau, atâta.

– Nu poci să șterpelești așa feștila la o femeie bătrână, a zis Huck. Îi furăciune. Dacă dă vina pe Jim?

– Na, hai că-i las un bănuț colea. Îi mai mult decât destul. Ar' să știe ei că n-o fost un sclav. De un' să facă un sclav rost de-un bănuț? Mai bine s-o tulim pân' ce nu vine încoace.

Băieții au ieșit pe verandă. Nu-mi păreau conștienți nici atâtica de hărmălaia pe care o stârneau.

– Trebea să lași ș-un belet, a zis Huck.

– N-ai de ce, a spus Tom. Îi prea destul bănuț'.

Am simțit ochii băieților întorcându-se spre mine. Am rămas nemișcat.

– Ce faci colo? a întrebat Huck.

– O să-i fac o pozna mică lu' moșu' Jim.

– Ai să-l trezești, asta ai să faci.

– Ține-ți gura.

Tom s-a dat în spatele meu și m-a apucat de borul pălăriei, în dreptul urechilor.

– Tom, a protestat Huck.

– Șșș.

Tom mi-a săltat de pe cap pălăria.

– Chichirezu-i că ar’ să-și găsească pălăria lui cea veche pusă-n cuiu’ de colo.

– Și ce dacă? a întrebat Huck.

– Când se trezește ar’ să crează că vrăjitoarele i-a făcut bucața. Ce n-aș da să fiu pe-acilea ca să văz cu ochii mei!

– Bine, pe cui să fie, și-acu’ s-o tulim.

Ceva s-a mișcat în interiorul casei și băieții au luat-o la sănătoasa, au dat colțul în galop, ridicând praful cu tâlpile. Bufnetul pașilor s-a domolit și s-a stins.

Acum apăruse cineva în bucătărie, la ușă.

– Jim?

Era domnișoara Watson.

– Da, coniță?

– Trăgeai la aghioase?

– Nu, coniță. Îs ostenit io mult și bine, da’ nu dormeam.

– Tu erai la mine-n bucătărie?

– Nu, coniță.

– Era careva?

– Nimenea, din ce văzui io. Era, de fapt, adevărul gol-goluț, de vreme ce ținusem în tot timpul ochii închiși. Nu erea nimenea în bucătărie la matală, am adăugat.

– Ei bine, uite-ți pâinea cea cu mălai. Să-i spui lui Sadie că-mi place rețeta ei. Am mai schimbat pe ici-colo. Știi tu, s-o rafinez.

– Preciș îi zic.

– Știi pe unde-mi umblă Huck? a întrebat.

– Îl văzui mai devreme.

– Acu’ cât timp?

– O țără.

– Jim, o să te întreb acu’ un lucru. Ai pus cumva picioru’ în biblioteca judeului Thatcher?

– În ce?

– Biblioteca lui.

– Odaia cea, adică, cu hârtoagile?

– Da.

– Nu, coniță. Io văzui cărtoaietele, da’ în odaie nu intrai ioc. Da’ de ce-ntrebi matală?

– A, păi, a găsit o carte scoasă din raft.

Am râs.

– Ce să fac io cu o carte?

A umflat-o și pe ea râsul.

Pâinea cu mălai era înfășurată într-un ștergar subțire, și a tot trebuit să o mut dintr-o mână într-alta, fiindcă era fierbinte. Mi-a trecut prin minte să gust nițel, însă voiam ca Sadie și Elizabeth să aibă parte de primele îmbucături. Când am pășit pe ușă, Lizzie a dat fuga la mine, adulmecând aerul ca un copoi.

– Ce miroase aici? a întrebat.

– Presupun că pâinea cu mălai, am zis. Domnișoara Watson a folosit rețeta specială a mămicii tale și, cu siguranță, miroase îmbietor. M-a informat totuși că a făcut câteva modificări.

Sadie s-a apropiat și m-a pupat pe gură. M-a mângâiat pe obraz. Era delicată și buzele îi erau moi, însă mâinile le avea la fel de asprite ca ale mele de lucrul pe câmp, deși încă blânde.

– Voi avea grijă să îi duc mâine ștergarul înapoi. Albii își amintesc mereu asemenea lucruri. Zău, cred că își fac în fiecare zi vreme să numere ștergarele, lingurile, ceștile și alte asemenea.

– Chiar așa e. Mai ții minte data aceea când am uitat să pun înapoi în șopron grebla?

Sadie a pus pâinea cu mălai pe tăietorul – un ciot, de fapt – care ne servea de masă. A tăiat felii. Ne-a întins câte o porție mie și lui Lizzie. Am luat o înghițitură și la fel a făcut și Lizzie. Ne-am uitat unul la celălalt.

– Dar miroase atât de bine, a rostit copila.

Sadie a desprins un crâmpei și l-a vârat în gură.

– Femeia aia, pe cuvânt, e un talent într-ale negătului.

– Trebuie neapărat să mănânc toată felia? a întrebat Lizzie.

– Nu, nu trebuie, a zis Sadie.

– Dar ce-o să zici când are să te întrebe despre pâine?

Lizzie și-a dres vocea.

– Donșoară Watson, îi o pâne cu mălai cum n-am mai îmbucat pân-acu’.

– Încearcă un „n-am mai îmbucat-o“. Așa ar fi gramatica incorectă corectă.

– „Îi o pâne cu mălai cum n-am mai îmbucat-o pân-acu’“, a zis fata.

– Foarte bine, am zis.

Albert a apărut în ușa colibeii noastre.

– James, vii afară?

– Mă îndrept direct într-acolo. Sadie, e în regulă?

– Hai, du-te, a zis.

*

Am ieșit și m-am apropiat de focul cel mare, unde stăteau bărbații. M-au salutat și m-am așezat. Am vorbit un timp despre ce se alesese de un fugar de la o altă fermă. „Mda, l-au rupt cu bătaia“, a zis Doris. Doris era bărbat, însă negustorilor de sclavi care îl numiseră nu prea le pășase.

– Se duc în iad cu toții, a declarat moș Luke.

– Ce ți s-a întâmplat azi? m-a întrebat Doris.

– Nimic.

– Ceva trebuie să se fi întâmplat, a zis Albert.

Așteptau de la mine o poveste. Din cât se părea, mă pricepeam la istorisit.

– Nimic, în afară de faptul că azi am fost purtat tocmai până în New Orleans. În afară de asta, mai nimic.

– Ai fost ce? a întrebat Albert.

– Păi, da. Vedeți voi, mi s-a părut că mă cufund într-o ațipeală molcomă cam pe la orele amiezii și, cât ai bate din palme, m-am trezit în mijlocul unei străzi îmbulzite, cu căruțe trase de catări și altele, de tot soiul, împrejur.

– Ești smintit, a zis cineva.

Am prins semnul de avertizare făcut de Albert, care indica prezența albilor prin apropiere. Am auzit apoi fășâieli neîndemânatic prin boschete și mi-am dat seama că sunt băieții cei doi.

– Cum vă zisei, întâilea găsii pălăria cocoțată pe-un piron. Și-mi spui io, mie singur: „N-o puse mandea colo. Cum de s-a ajuns colo-șa?“ Ș-am știut îndată-lea că de la vrăjitoarele celea mi se trage. N-am pus